

DRAMA LOCOTENENTULUI GHEORGHE T. IONESCU DIN REGIMENTUL 33 INFANTERIE TULCEA ÎN LAGĂRELE GERMANE ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Rezumat: *Născut la 19 ianuarie 1888, în comuna Puchenii Mari, județul Prahova, Gheorghe T. Ionescu și-a început cariera militară ca soldat în Regimentul 6 „Mihai Viteazul”, după care a urmat Școala Militară de Infanterie, obținând gradul de sublocotenent la 1 iulie 1912. A fost repartizat la Regimentul 33 Infanterie din Tulcea, în cadrul căruia a fost mobilizat și cu care a plecat pe front în timpul Primului Război Mondial. La 22 octombrie 1916, în timpul luptelor de pe Muntele Clăbucet, a fost luat prizonier și trimis inițial în lagărul de carantină de la Timișoara, apoi în lagărul de la Sopronnyék, iar ulterior în lagărul de la Stralsund. A fost transferat la Bressen, de unde, în septembrie 1917, a reușit să evadeze împreună cu doi camarazi, însă au fost capturați în apropiere de Hamburg. A fost condamnat la 17 zile de închisoare și transferat disciplinar în lagărul de la Helmstedt. S-a întors din captivitate la 28 iunie 1918 și și-a continuat cariera militară până la obținerea gradului de colonel.*

Cuvinte-cheie: *Regimentul 33 Infanterie din Tulcea, Primul Război Mondial, prizonier.*

Locotenent-colonelul
Gheorghe T. Ionescu

Născut la 19 ianuarie 1888, în Puchenii Mari, plasa Câmpu, județul Prahova, Gheorghe Ionescu era fiul Ioanei și al lui Toma, domiciliați în Cudești, județul Prahova¹.

S-a căsătorit, la 18 iulie 1920, cu brăileanca Eugenia Beldiceanu², la 24 septembrie 1927 născându-li-se unicul fiu, Mircea³.

A absolvit cursurile școlii generale, apoi pe cele liceale și a satisfăcut stagiul militar la Regimentul 6 „Mihai Viteazul”. La 1 martie 1911 a început cursurile Școlii Militare de Infanterie, pe care le-a absolvit la 1 iulie 1912, primind gradul de sublocotenent și repartitia la Regimentul „Tulcea” nr. 33⁴. În cadrul acestei unități a rămas vreme de șapte ani, primind gradele de locotenent (1 august 1915) și de căpitan (2 aprilie 1919). Cu această unitate a participat la războaiele balcanice și la Primul Război Mondial.

Prima foaie calificativă era semnată de colonelul Găiseanu, comandantul Regimentului „Tulcea” nr. 33, care preconiza frumoasa carieră pe care tânărul sublocotenent o va avea, notând următoarele: „Se prezintă foarte bine, cu multă prezență și cu înfățișare plăcută. Este

* Doina ANGHEL: Depozitul Central de Arhivă „General Grigore Constandache” Pitești; e-mail: doinatalasman@yahoo.com.

¹ Depozitul Central de Arhivă „Grigore Constandache” Pitești, (în continuare se va cita Dp.C.A.), Fond Memorii Bătrâni, colonei, litera „I”, dosar nr. 67, f. 1.

² *Ibidem*, f. 1.

³ *Ibidem*, f. 40.

⁴ *Ibidem*, f. 2.

rezistent. În tot timpul marșului a fost bine dispus și vesel, ceea ce a contribuit la îmbărbătarea trupei ce o comanda.

Este absolvent al Școalei Militare de Ofițeri de Infanterie, se ocupă foarte mult de joc de război, rezolvări de teme pe hartă și pe teren, am constatat că are cunoștințe militare, pe care caută a și le cultiva, are judecată, bun simț militar hotărât și ca prevedere, promite a deveni bun ofițer.

Are bună metodă de a instrui, este blând și cu multă răbdare și tact.

Este bine educat și pătruns, având însușiri sufletești bune. Corect și cu o frumoasă conduită.

Serviciul și-l îndeplinește cu zel, este puțin energic, cu timpul și-o va căpăta.

Devotat cu tot serviciului.

Este foarte bun în instruirea și în comanda plutonului.

Anul acesta, înainte de mobilizare, a fost însărcinat cu instrucția elevilor de la liceul local, cu care a executat mai multe ședințe de trageri de război cu rezultate bune.

Este capabil, având toate calitățile unui prea bun ofițer, cu experiență, își va căpăta toate celelalte calități militare, acum fiind prea tânăr”⁵.

Defilarea Regimentului 33 Tulcea în Piața Mircea, în anul 1902, probabil la festivitatea dezvelirii statuii voievodului Mircea cel Bătrân

În războaiele balcanice, Regimentul „Tulcea” nr. 33 a participat la luptele de la Turtucaia, Dobrici și Balcic. În perioada 1 noiembrie 1913 – 31 octombrie 1914, sublocotenentul Gheorghe T. Ionescu a instruit plutonul de recruți din compania 6, având rezultate foarte bune în ceea ce privea disciplina,

⁵ *Ibidem*, f. 4.

educația și instrucția, după cum consemna colonelul Popovăț, comandantul Regimentului „Tulcea” nr. 33⁶. În anul 1915 a îndeplinit funcția de adjutant al regimentului și ajutor al Biroului mobilizare⁷.

În 1915 Puterile Antantei intensificau acțiunile în vederea includerii României în planurile lor strategice și operative. În asemenea împrejurări, în ianuarie 1916, Victor Antonescu și colonelul Vasile Rudeanu, trimiși în misiune specială la Paris, au făcut cunoscute guvernului francez condițiile în care România putea intra în război. Rațiunea intrării în război era eliberarea Transilvaniei, Banatului și a Bucovinei⁸. În aprilie 1916, reprezentanții Franței, Marii Britanii și Rusiei la București au primit indicații din partea guvernelor lor să înceapă negocieri cu primul ministru Ion I.C. Brătianu, în vederea perfectării unei înțelegeri militare între România și Rusia. Ion I. C. Brătianu, informat asupra culiselor diplomației secrete, nu grăbea angajarea României într-o acțiune militară de anvergură fără a avea asigurate acele condiții politice și materiale care ar fi permis armatei române atingerea unicului scop al acțiunii sale: eliberarea Transilvaniei, Banatului și Bucovinei⁹.

Situația fronturilor de luptă de la mijlocul anului 1916 începea să încline în favoarea Puterilor Centrale. În acest context, presiunile franco-engleze au căpătat un caracter cvasiultimativ, imprimat și de Rusia. La 19 iunie 1916, generalul M.V. Alekseev telegrafia atașatului militar rus la București, colonelul A. Tatarinov: „Situația impune românilor să se unească cu noi, acum ori niciodată. Vă autorizez să expuneți acest punct de vedere d-lui Brătianu”. Atașatul militar al Franței la București, Stephen Pichon, a cerut o intervenție românească imediată¹⁰. La începutul lui iunie 1916, bătălia de la Verdun atinsese stadiul cel mai critic, iar guvernul francez căuta cu disperare mijloace pentru a slăbi presiunea exercitată asupra armatei sale. În același timp, succesele spectaculoase ale generalului rus Brusilov în ofensiva sa din Galiția creau condiții favorabile pentru atragerea României de partea Antantei; românii, la rândul lor, insistau ca Antanta să acționeze la Salonic.

La 9 iulie 1916, francezii au cerut insistent britanicilor să autorizeze operațiuni ofensive. Răspunsul a fost un refuz net, sub pretextul că artileria și restul tehnicii necesare nu vor fi disponibile decât în toamnă. Totuși, susținuți de înclinarea tot mai mare a României spre o intervenție, francezii au conceput planurile unei ofensive fără participare britanică. Englezii au cedat numai după ce Ion I.C. Brătianu a arătat, la 4 iulie 1916, că este gata să intre în război. Guvernul britanic, în această eventualitate, „s-a declarat de acord să participe la operațiuni ofensive de pe frontul Salonicului, de o amploare corespunzătoare efectivelor și armamentului său, fie simultan cu, fie imediat după intrarea efectivă a forțelor românești în conflict, obiectivul fiind de a reține cât mai multe trupe bulgare pe frontul din Grecia”¹¹. Așadar, participarea engleză avea proporții limitate, urmând să se desfășoare odată cu sau după intrarea României în conflagrație¹².

Guvernul român nu a cedat, cerând stabilirea precisă a termenilor colaborării cu Antanta. Tratatul secrete între guvernul român și Antanta au fost însoțite de o seamă de acțiuni diplomatice și politice care practic aveau scopul să deruteze Berlinul și Viena cu privire la intențiile imediate ale României. Asigurându-se o discreție desăvârșită, se încheia, la 4/17 august 1916, între România și cele patru puteri ale Antantei (Anglia, Franța, Rusia și Italia) un Tratat de alianță și o Convenție militară prin

⁶ *Ibidem*, f. 5.

⁷ *Ibidem*, f. 7.

⁸ Petre Bărbulescu, Ionel Cloșca, *Dicționar diplomatic*. Editura Politică, București, 1979, p. 28.

⁹ *Ibidem*, p. 29.

¹⁰ I.G. Duca, *Memorii*, vol. III, Editura Machiavelli, București, 1994, p. 27.

¹¹ Victor Cădere, *Politica României în marele război (1914-1924)*, în „Arhiva pentru știință și reformă socială”, anul VIII, nr. 1-3-1929, p. 276.

¹² *Discursurile lui I.C. Brătianu*, publicate de George Fotino, vol. IV, București, 1940, p. 307.

care țara noastră se obliga să intre în război împotriva Austro-Ungariei - cu scopul explicit de a reduce la patria-mamă provinciile românești de dincolo de Carpați.

Insigna de 7 ani a
Regimentului 33 Tulcea,
instituită de Regele Carol
al II-lea și acordată
ofițerilor care au slujit 7
ani neîntrerupți în cadrul
acestui regiment

La cinci zile după intrarea României în război, armata română a fost complet mobilizată; efectivul ei total era de 813.000 de oameni, dintre care 562.947 formau armata de operațiuni¹³. Totalul forțelor mobilizate de România cuprindea: 336 de batalioane cu 413 mitraliere de câmp și 161 de poziție; 104 escadroane, cu 40 de mitraliere, și 379 de baterii de artilerie, având specialități și calibre¹⁴. Organizarea armatei române în momentul declanșării operațiunilor militare era următoarea: Marele Cartier General, patru comandamente de armată, șase comandamente de corp de armată, două divizii de cavalerie, 20 de divizii de infanterie, o brigadă de grăniceri, cinci brigăzi de călărași, două brigăzi de artilerie grea, un regiment și un divizion artilerie de munte; artileria antiaeriană care dispunea de 113 tunuri; trupele de geniu, un regiment de pontonieri; aviația avea patru escadrile (28 de avioane). La toate acestea se mai adăugau marina militară și corpul automobilelor¹⁵. În concluzie, trupele române erau prost înarmate: artileria grea lipsea, iar dotarea cu armament modern era deficitară.

Planul de campanie român prevedea că „scopul general al războiului consta în realizarea idealului național, adică întregirea neamului, eliberarea teritoriilor locuite de români aflați sub dominație habsburgică. Scopul strategic consta în a zdrobi definitiv rezistența inamicului din Transilvania, a debarasa apoi în Campania ungară și a pune stăpânire pe zona de hrănire a armatelor austro-ungare, adică pe văile Tisei și Dunării”¹⁶.

Organizarea armatei române în momentul declanșării operațiunilor militare era următoarea: Marele Cartier General, patru comandamente de armată, șase comandamente de corp de armată, două divizii de cavalerie, 20 de divizii de infanterie, o brigadă de grăniceri, cinci brigăzi de călărași, două brigăzi de artilerie grea, un regiment și un divizion artilerie de munte; artileria antiaeriană care dispunea de 113 tunuri; trupele de geniu, un regiment de pontonieri; aviația avea patru escadrile (28 de avioane). La toate acestea se mai adăugau marina militară și corpul automobilelor¹⁷.

La 15 august 1916, regimentul se afla cantonat în Mogoșoaia. Conform Înaltului Decret Regal, prin care se ordonase mobilizarea armatei, Regimentul 33 Infanterie, împreună cu Regimentul 73 Infanterie formau Brigada 20 Infanterie și în a douăsprezecea zi de la mobilizare trebuia să se afle pe zona de concentrare Ciocănești – Titu, în ordinea de bătaie locotenentul Ionescu T. Gheorghe fiind al treilea, având funcția de adjutant¹⁸.

Regimentul „Tulcea” nr. 33 a primit botezul focului în Primul Război Mondial, făcând parte din organica Diviziei 10 Infanterie.

Într-o declarație semnată la 19 iulie 1919, la Câșla, căpitanul Gheorghe Ionescu rezuma astfel activitatea sa până în acel moment: „De la 15 august 1916 – 22 octombrie 1916 am făcut parte din

¹³ *România în primul război mondial, 1916-1919*, vol. I, *Documente*, București, 1934, p. 7.

¹⁴ *Ibidem*, p. 8.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ Mircea N. Popa, *Primul război mondial (1914-1918)*, Editura Științifică, București, 1979, p. 244.

¹⁷ *Istoria militară a poporului român*, vol. V, *Evoluția organismului militar românesc de la cucerirea independenței de stat până la înfiptuirea Marii Uniri din 1918. România în anii Primului Război Mondial*, Editura Militară, București, 1988, p. 349.

¹⁸ Dp.C.A., Fond Colecții, Registre Istoric și Jurnale de Operații- 1, (în continuare se va cita R.I.J.O.-1), Registrul Jurnal de Operații al Regimentului „Tulcea” nr. 33, f. 32.

Regimentul 33 Infanterie, ca adjutant al regimentului. Regimentul era comandat de dl. Colonel Mihăescu Atanase, actualmente comandantul Regimentului 78 Infanterie.

Am făcut parte din Brigada 20 Infanterie, comandată de colonelul Popovăț Petre (mort pentru patrie la 22 octombrie 1916); Divizia 10 comandată de dl. General Văitoianu, până la 18 octombrie 1916, de dl. general Mladian de la 18 octombrie-21 octombrie 1916 și apoi de dl. general Anastasiade. Corpul 5 Armată, comandat de dl. general Ghica, apoi de dl. general Burghilea. În ziua de 25 septembrie 1916, am intrat cu toată divizia 10 în Corpul II Armată, comandat de dl. general Cotesco. Până la 25 septembrie am făcut parte din Armata de Dunăre, comandată de dl. general Aslan, apoi de dl. general Averescu. De la 25 septembrie – 22 octombrie 1916 am făcut parte din Armata II comandată de dl. general Averescu. În ziua de 22 octombrie 1916 am căzut prizonier”¹⁹.

În foaia calificativă a locotenentului Ionescu T. Gheorghe, pentru perioada 1 aprilie 1916 – 22 octombrie 1916, colonelul Mihăescu nota, la 17 martie 1918: „Locotenentul Ionescu T. Gheorghe este ofițer care se distinge în orice serviciu încredințat. Ca adjutant al regimentului a luat parte la toate luptele și anume: lupta de la trecerea Dunării la Flămânda, luptele din Bulgaria, luptele din Transilvania și la toate luptele de pe muntele Clăbucetului baiului până în ziua de 22 octombrie, când a fost capturat, căzând victima datoriei sale.

Ofițer cu sânge rece în cele mai critice momente, îndrăzneț fără măsură, a îndrăznit să treacă chiar prin focurile unui violent baraj și a reușit să poată aduce regimentului său ajutorul altor trupe, cu care legătura telefonică fusese distrusă. Am fost secondat foarte bine de acest bun ofițer, pe care niciodată nu l-am văzut obosit”²⁰.

Începând cu data de 12 octombrie 1916, batalioanele I și II din Regimentul „Tulcea” nr. 33 s-au deplasat pe Valea Prahovei, pe muntele Clăbucet, luând parte la lupte violente, la 22 octombrie pierderile fiind de 600 de răniți și 133 de morți²¹. În jurnalul de operații al regimentului, pentru ziua de 22 octombrie 1916 este consemnat faptul că: „inamicul concentrase în această parte numeroasă artilerie de diferite calibre. Bombardamentul era așa de violent, că tranșeele noastre au fost răsturnate, copacii dărâmați la pământ. Bombardamentul a ținut până la ora 1,30 p.m., când infanteria inamică, pornind la atac, respinge slabele forțe ale Regimentului 73 Infanterie, care se afla în stânga noastră, învăluie stânga Regimentului 33 Infanterie și face prizonier pe Comandantul Regimentului, colonel Mihăescu. Trupa ce a mai scăpat s-a adunat la Sinaia, de unde, cu calea ferată s-a trimis la Ploiești, pentru refacere”²². Efectivele regimentului erau extrem de reduse, 425 trupă combatanți, 362 necombatanți și doar 18 ofițeri, din cei 44 care erau menționați pe ordinea de bătaie la decretarea mobilizării, întorcându-se din zona Clăbucet, restul fiind morți, răniți sau prizonieri²³. Printre ofițerii căzuți prizonieri se afla și locotenentul Ionescu T. Gheorghe. Iată cum descria locotenentul Gheorghe T. Ionescu perioada de prizonierat, de la 22 octombrie 1916 la 28 iunie 1918:

„Memoriu asupra tratamentului ce l-am avut de la inamic în timpul captivității

Am căzut prizonier în ziua de 22 octombrie 1916 pe muntele Clăbucet, luat de trupe din armata austro-ungară. Dus la comandamentul Diviziei inamice din Predeal, ni s-a luat interogatoriul; se căuta a ne smulge declarația asupra sentimentelor ce nutrim, jicnindu-ne în amorul propriu, insultându-ne familia regală, bătându-și joc de alianțele noastre și în special de Rusia.

De la Predeal, prin etapele Brașov (5 zile), Sibiu (8 zile) am ajuns în lagărul de carantină temeșvar.

În Brașov am avut o îngrijire omenească.

¹⁹ Dp.C.A., Fond Memorii Bătrâni, colonei, litera „I”, dosar nr. 67, f. 8.

²⁰ *Ibidem*, f. 4.

²¹ Dp.C.A., Fond R.I.J.O.-1, f. 35-37.

²² *Ibidem*, f. 37.

²³ *Ibidem*, f. 38.

În Sibiu, o cameră a unei cazarme din Rudolfplatz, așternută cu paie, forma locuința a 12-30-40 de ofițeri prizonieri români. Ni se servea o masă mizerabilă, rădăcini de buruieni fierte, în zeama cărora pluteau viermii; rar când ni se da fasole. Această mâncare era servită într-un lighean sau găleată.

Am căutat aci a raporta medicului cazarmei (aci era cazarma unui Batalion de instrucție) pe care l-am rugat a ne vizita. Un medic inamic a fost speriat de mizeria camerei în care trăiam. În aceeași zi la masă i-am trimis ligheanul cu mâncarea noastră, pe care nu o putusem mânca. Medicul a ridicat chestiunea traiului nostru la popota lor, unde comandantul – un locotenent de rezervă ungar – foarte supărat a accentuat că acesta e tratamentul ce i s-a ordonat a-l da unui prizonier român. Medicul atunci a spus că suntem ofițeri. Comandantul a răspuns că ofițer sau soldat e tot una.

Medicul ne-a pus la dispoziție un infirmier român și o mașină de călcat pentru deparazitare.

Am plecat din Sibiu sub conducerea unui locotenent de rezervă (polon) foarte cumsecade. N-a voit a ne da numele. Ne-am despărțit de dânsul foarte cordial.

În Timișoara, timp de 12 zile am avut un tratament omenesc. Comandantul lagărului era un locotenent de rezervă – avocat evreu. De-abia aici au început a primi solda de captiv de 4 coroane pe zi.

De la Timișoara am plecat în lagărul Sopronieck (Ungaria). În drum am suferit o deraiere de tren. Vagonul nostru a scăpat ca prin minune – cu toate că din tren muriseră 65 de persoane și răniți 200. Cei ce scăpasera ne blestemau pe noi că am scăpat.

În lagăr, o dezorganizare completă.

Nu ni se asigura nici baie, nici spălatul rufelor; camerele de locuit mari, fără tavan, erau aproape neîncălzite. Eram puși a plăti noi încălzitul, fără a aduce cel puțin lemne pentru cumpărat. Ni se permitea a ieși la plimbare escortați.

Eram speculați îngrozitor prin cantina lagărului.

Hrana era neîndestulătoare și se reducea în fiecare zi.

Nu ni se da niciun mijloc pentru omorârea timpului. Veșnice ocoluri – preumblări – în mica curte a lagărului – discutând politică internațională.

Desgustați, ne înscriem pe o listă ce circula în lagăr pentru a merge în Germania, sub cuvânt că am fost prinși de germani. De altfel, se avusese grijă a se trimite în lagăr un reprezentant al Crucii Roșii (un evreu român) care ne lăuda tratamentul în Germania și organizația de acolo.

La 24 decembrie 1916 plecăm în Germania.

În toată Ungaria, călătorisem cu vagoane clasa I, chiar luxoase.

La granița germană, suntem primiți de un maior german, ce ne declară că vom fi tratați camaradereste; suntem însă vărsați într-un tren cu vagoane de clasa IV, fără geamuri, încuiați la ușă, vagoane neîncălzite.

Mergeam la Marea Baltică, în lagărul Stralsund Dänholm. Drumul, 2 zile, suntem foarte prost hrăniți. În marea gară Bresan, duși într-o baracă în spatele gării pentru a ni se da masa, ne servește o supă – Kaiserliche Supe – iar la ieșirea din baracă, la ușă, pe rând la câte unul, ni se da o bucată de pâine, ca la cerșetori. Cei mai mulți am refuzat-o. Nu ni se dase pâinea înăuntru, căci știau prea bine că afară o refuzăm.

Sosim seara în Dänholm (a doua zi de Crăciunul nostru). Mâncăm o supă de varză (apă cu varză) – fără pâine.

De aci încolo începe frica de moarte – moartea prin foame – în fiecare zi supele grozav de subțiri de mălai, varză, de sămânță de mătură, de castane, rar de tot de grâu. Duminica o bucată microscopice de carne. Și această bucată era negustorită de bucătarii nemți – ce făceau chef la cantină – cu mâncări preparate din această carne. Comandantul, maiorul Von Busse, știa foarte bine aceste lucruri și nu lua măsuri.

Aveam 19 bonuri pe 7 zile, a câte 75 gr. De făină bonul. În realitate, pâinea ce primeam – pituști mici – avea 50-60 de grame. Deci câtă pâine mâncam în 7 zile.

Prin martie, Crucea Roșie din Berna începe a ne trimite câte o pâine săptămânal, în pachete individual. N-aveau voie însă a o primi toți această mană cerească – nu știu din ce cauză. Desigur vreun alt flămând – locuitor al Germaniei – o mânca în locul nostru.

În lagăr, maiorul „Von Busse” guverna, cum se guvernau pe vremuri negri la minele din America. Scoși la apel de 2 și 3 ori pe zi, stam drepti în fața unul Feldwebel (plutonier) sau chiar a unui căprar ce făcea apelul. Șeful direct, un sublocotenent Bendsdorf (Von) primea raportul acestora și, în fiecare zi citindu-ne datoriile noastre în lagăr. Insultați aproape în fiecare zi, nu ni se ascultă niciodată plângerile. De cele mai multe ori plângerile erau de foame.

Nu uit cum în prima zi de apel, acest lagăr, caporal ce ne făcea apelul spunea că putem pleca, dar că dorește a vedea pe ofițerii superiori. Și i-a văzut.

Trebuia a saluta ofițerii nemți prin lagăr. Cei ce din greșeală poate nu salutau erau batjocoriți, țipându-li-se ca la animale.

Ni se făceau inspecții zgomotoase noaptea, pentru a ne scula din somn.

Stralsund-ul era un lagăr de carantină. De aici se mutau serii, serii de ofițeri în alte lagăre. Tremuram la orice apel, de frica mutării, de frica necunoscutului. Eram mulțumiți cu ce aveam, nu știam ceva mai fi în alt lagăr.

La 1 martie 1917 mă mută, în fine, în lagărul Breesen.

Până aici am urmat o scară coborâtoare. Când mă gândeam înapoi, regretam lagărul Sapronieck, cu traiul de acolo. În Breesen regretam chiar lagărul Stralsund cu traiul de acolo.

În Breesen era grozăvenie. Când am intrat în lagărul Breesen, mi s-a părut că intru în mormânt. Umezeală, întuneric, frig, fum, toate se amestecau pentru a scoate cea mai neagră mizerie posibil. Un pat mizerabil, cu o saltea udă, făcută din strujituri de lemn, cu o pernă din mototoale de hârtie, cu 2 pături de bumbac subțiri mucegăite.

O baracă comună pentru 40 de ofițeri, era încălzită cu 3 găleți (mici) de cărbuni, brighete. Hrana mizerabilă. Supă de gulii proaspete și gulii murate, varză, icre sărate, prea sărate (după care ne săturam de apă; pâinea amestecată cu paie, surcele, nisip și aproape mai puțină ca la Stralsund).

Am făcut raport către consulul Spaniei, ce auzisem că ne reprezintă. Ne-a venit răspuns peste 3 luni, fără a fi vizitați, că a intervenit la Ministerul de război german și că răspunsul e următorul:

1. Nu se poate a se da paie pentru saltele, paiele fiind întrebuințate pentru animale.
2. Locuința e destul de bună, fiind făcută din scânduri suprapuse (în realitate se putea vârî mâna printre scânduri).
3. Hrana e ca a populației civile (populația civilă mânca însă ouă, pâine dublă și carne dublu).

Scăpăm de prima iarnă. Vara, prin iunie (1917) ne vin alimente de la Crucile Roșii și traiul ni se îndulcește. Totuși, pachetele cu alimente erau devastate, de multe ori din pachet venea numai ambalajul-am și acum pachete trimise cu haine din București și cărți de la Paris, care nu mi-au sosit până la plecarea mea din Germania.

Nu uit aci pe maiorul „Von Limburg”, ce mai barbară ființă de pe suprafața pământului.

În septembrie 1917 evadez din lagăr cu alți doi camarazi. După ce străbatem vreo 100 km, suntem, prinși în orașul Hamburg, în drum spre Olanda. Înapoiați în lagăr, suntem percheziționați la piele și pedepsiți cu 17 zile de carceră și mutați disciplinar din lagăr. Dar fatalitatea face să fim mutați într-un lagăr mai bun, la Helmstedt.

Nu simțim aici hrana nemțească, primim suficient de la Paris.

Erau speculații înspăimântătoare prin cantină, cu ordin de sus (Ordinul acesta îl are dl. Căpitan Boitan din Regimentul 73 Infanterie). Se spunea în ordin de a ni se lua banii cu orice chip spre a nu pleca cu bani în țară.

Ni se permitea a cumpăra cărți din Germania, care, după un timp erau luate de cenzură și nu ni se mai înapoiau.

De la încheierea armistițiului și a păcii noastre, același tratament în lagăr, aceeași rigoare, aceleași apeluri, aproape mai multă teroare.

Locotenent Ionescu T. Gheorghe din Regimentul Tulcea nr. 33, Compania a 7-a²⁴.

La 28 iunie 1918 s-a prezentat la unitate și, în conformitate cu concluziile Comisiei de clasare din cadrul Diviziei 10 Infanterie, în baza ordinului nr. 8722 a primit gradul de căpitan, de la data de 1 aprilie 1917²⁵. La Regimentul „Tulcea” nr. 33 a primit comanda companiei 7 până la 7 iunie 1919, când i-a fost încredințată comanda batalionului II al regimentului²⁶.

La 27 septembrie 1919 a fost mutat la comandamentul Diviziei 10 Infanterie²⁷, unde a fost numit la conducerea Biroului organizare-mobilizare și instrucție, funcție pe care a ocupat-o până la data de 1 mai 1921 când a început cursul de informații pentru gradul de maior. După terminarea cursului, a primit conducerea „Biroului operații, informații, transporturi și serviciul Bibliotecii”²⁸.

Șeful de stat major al Diviziei 10 Infanterie consemna următoarele în foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1920 – 31 octombrie 1921: „Greutățile serviciului, lipsa de personal la comandament și adeseori intenția mea de a evita, m-au făcut să las pe seama căpitanului Ionescu unele chestiuni foarte importante ce reveneau biroului nostru. Când mi-a prezentat lucrările ce-i ordonasem să execute, am avut satisfacția de a constata că le dezlegase tot așa de bine ca și cum i-aș fi dat cele mai complete instrucțiuni; ceea ce mi-a probat că a înțeles principiile după care trebuie să se călăuzească în dezlegarea diferitelor chestiuni”²⁹.

La 1 iunie 1922 a fost detașat, până la 1 octombrie 1923, la Regimentul 38 Infanterie³⁰, unde a primit comanda unui batalion, ocupându-se și cu instrucția recruților din contingentul 1925, și cu instrucția ofițerilor inferiori din regiment³¹.

Între timp, a primit gradul de maior (23 mai 1923) și a urmat cursurile Școlii Superioare de Război, pe care a absolvit-o la 1 noiembrie 1924³², cu rezultate bune, fiind apreciat pentru frumoasele însușiri intelectuale, pentru atitudinea modestă și pentru educația militară deosebită³³.

La 1 mai 1925 a fost detașat la Regimentul 3 Artilerie pentru stagiul de artilerie, fiind ajutorul comandantului de baterie, după care a primit comanda unui divizion. „În afară de aceasta, a avut însărcinarea conducerii exercițiilor tactice ale ofițerilor inferiori din corp, pe care a îndeplinit-o cu metodă și a obținut rezultate remarcabile. Ofițerul a dovedit în acest timp dorința perseverentă de a-și însuși regulamentele și metodele de luptă ale artileriei și a parvenit la aceasta într-o măsură suficientă pentru scopul urmărit prin stagiul său în arma artileriei”³⁴.

²⁴ Dp.C.A., Fond Ministerul de Război, Serviciul Statistic, dosar nr. 2482, f. 346-348.

²⁵ Dp.C.A., Fond Memoriei Bătrâni, colonei, litera „I”, dosar nr. 67, f. 10.

²⁶ *Ibidem*, f. 12-13.

²⁷ *Ibidem*, f. 2.

²⁸ *Ibidem*, f. 16.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*, f. 2.

³¹ *Ibidem*, f. 22.

³² *Ibidem*, f. 2.

³³ *Ibidem*, f. 20-21.

³⁴ *Ibidem*, f. 24.

În perioada 1 noiembrie 1925 – 1 mai 1926 a fost detașat pentru stagiu în cadrul Secției V din Marele Stat Major³⁵, ulterior fiind stagiar la Secția I organizare, unde „a executat lucrările ce i-au fost încredințate cu foarte multă pricepere, dând soluțiile cele mai juste și logice; lucrările sale au fost date toate la timp, ceea ce denotă conștiinciozitate și grijă. Este un ofițer de valoare, pe care se poate conta în orice împrejurare, atât în arma sa, cât mai ales în statul major”³⁶, nota șeful Secției I Organizare, colonelul Negoescu în foaia calificativă pentru perioada 1 noiembrie 1925 – 31 octombrie 1926.

La 2 octombrie 1930 s-a întors la Regimentul 38 Infanterie³⁷, iar generalul Nicolae Ciupercă, comandantul Brigăzii 10 Infanterie, îl nota astfel: „Îmi fac o datorie de conștiință, a susține cu tărie aprecierea și propunerea de înaintare la alegere, ce se fac acestui prea bun ofițer superior. Cunosându-i situația și starea de deprimare sufletească în care se găsește ofițerul, l-am urmărit îndeaproape, în toate manifestările activității sale, atât la serviciu, cât și în societate.

La comanda Batalionului III, ca director a Școlii instructorilor contingent 1931 și, mai târziu, pe timpul perioadei a doua ca comandant (sic!) și director de exercițiu.

Maiorul Ionescu mi-a dovedit în toate împrejurările că cunoaște bine meseria și are darul a împărtăși și altora cunoștințele sale. Maiorul Ionescu întrunește toate însușirile intelectuale și sufletești, pentru a deveni un perfect comandant de unitate, corp aparte și un prea bun șef de stat major la o divizie”³⁸.

În anul 1932 a fost mutat la Comandamentul 4 Teritorial și, la 1 ianuarie 1933, a primit gradul de locotenent-colonel³⁹. La Comandamentul 4 Teritorial a fost subșef de Stat Major, apoi șef al Biroului I Recrutare⁴⁰.

După Primul Război Mondial s-a pus problema pregătirii premilitare a tineretului în scopul apărării patriei. Necesitatea apărării granițelor României Mari, tensionarea relațiilor internaționale și incapacitatea statelor de a rezolva pe cale diplomatică neînțelegerile apărute, au determinat factorii politici români să ia anumite măsuri concrete pentru a întări rolul tineretului în sistemul de apărare națională.

Astfel, în anul 1921, a fost înființată „Casa culturii poporului”, care avea drept scop pregătirea din punct de vedere a educației fizice, sanitare, a pregătirii pre și post-regimentare a tinerilor. Astfel, a fost înființat Oficiul Național de Educație Fizică (O.N.E.F.), în subordinea Ministerului Instrucțiunii Publice, având relații administrative cu Ministerul de Război și Ministerul Sănătății, Muncii și Ocrotirilor Sociale⁴¹.

O.N.E.F. avea sarcina pregătirii premilitare și postmilitare a tinerilor care împliniseră 18 ani, principalele atribuții ale acestui organism fiind: coordonarea tuturor organizațiilor de educație fizică și sport; formarea personalului didactic și a instructorilor necesari școlii, armatei și altor organizații; asigurarea bazei materiale; popularizarea educației fizice în rândul tinerilor. La conducerea acestei instituții era ministrul Constantin Angelescu și au fost numiți directori generali selectați cu precădere din rândul ofițerilor superiori, o mare contribuție la această selecție având colonelul Virgil Bădulescu, comandantul primului batalion de vânători de munte din țara noastră⁴².

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*, f. 25.

³⁷ *Ibidem*, f. 2.

³⁸ *Ibidem*, f. 32.

³⁹ *Ibidem*, f. 2.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 35.

⁴¹ Dumitru Băscăanu, Victor Năstăsescu, *Pregătirea tineretului pentru apărarea patriei. Tradiții și actualitate*, Editura Militară, București, 1984, pp. 110-112.

⁴² *Ibidem*, pp. 132-133.

Legea de organizare a armatei din anul 1932 prevedea la articolul 55 ca: „tinerii între 19-21 ani să fie la dispoziția Ministerului Apărării Naționale pentru pregătirea premilitară”. În vederea realizării acestei prevederi a legii organice de bază s-a întocmit Proiectul de Lege al Pregătirii Premilitare, înlocuindu-se expresia de „pregătire preregimentară” din lege cu aceea de „pregătire premilitară” pentru a scoate mai bine în evidență caracterul acestei pregătiri în sensul că participanții intrau în categoria militarilor, neputându-se imputa sporirea efectivelor de pace ale armatei.

În cadrul unei consfătuiri ținute la Ministerul Instrucțiunii Publice în ianuarie 1934, printre participanți numărându-se comandantul O.N.E.F.-ului, reprezentanți ai armatei și directori de liceu, s-a convenit ca de educația fizică, sportivă și morală a tinerilor până la vârsta de 18 ani să se ocupe școala, apoi aceasta sarcină să revină armatei. Discuțiile s-au concretizat în adoptarea, de către Parlament, cu unanimitate de voturi, la 28 aprilie 1934, după ce țările vecine o adoptaseră și obținuseră rezultate semnificative de circa zece ani, Legea pentru Pregătirea Premilitară, promulgată prin Înaltul Decret Regal nr. 1.329 din 08 mai 1934, publicată în Monitorul Oficial nr. 107 din 11 mai 1934, în timpul guvernării lui Tătărescu și al ministeriatului Generalului Uică.

Pregătirea premilitară devenea, astfel, obligatorie pentru toți tinerii, cetățeni români, care aveau vârste cuprinse între 18 și 20 de ani, durata pregătirii fiind de 40-50 de ședințe anual ținute, de regulă, în zile de sărbătoare, la care se adăuga o concentrare anuală de 4-7 zile. La nivel local la fiecare pretură au fost înființate Centre de pregătire premilitară, iar la comune Subcentre de pregătire premilitară. În municipiile mari au fost constituite Inspectorate pentru pregătirea premilitară, fiecare având în subordine câte două inspectorate cu centre și subcentre pe sectoare, facultăți și școli, toate acestea fiind coordonate de Marele Stat Major.

Referitor la aceasta, în ziarul „Universul” din 04.09.1934, în articolul „Note militare” se consemna: „(...) De la marea război nu numai armatele, ci însăși națiunile dau marea probă de capacitate pe câmpurile de bătaie. Cum este construită și înzestrată națiunea așa și armata națională. Se impune așadar pregătirea întregii națiuni în vederea probei de putere pe care o va da în ziua poruncitoare a vremii. Cu cât contingentele de tineri anterioare încorporării lor vor fi mai bine instruite și din timp, cu atât mai mult națiunea în arme va fi gata să intre oricând în foc.

De asemenea, războiul mondial a impus tuturor armatelor introducerea unei diversități de armament care a îngreunat în mod deosebit instrucția soldatului. Se întrebuințaseră în luptă soldați de vârstă inferioară celei normale la încorporare și care primiseră o scurtă și deci sumară pregătire premilitară.

Din aceste motive se impunea ca tineretul să primească o pregătire înainte de încorporare pentru „a se ușura pregătirea militară sub arme și astfel să se scurteze și durata serviciului militar. În acest fel tinerii se prezentau la încorporare: cu o bună dezvoltare fizică, cu sentimente morale și naționale bine dezvoltate; cu spirit de ordine și disciplină cetățenească; cu suficiente cunoștințe militare elementare”⁴³.

După aceste modificări legislative, începând cu 12 iulie 1934, locotenent-colonelul Gheorghe T. Ionescu a fost numit subșef de stat major al Inspectoratului Pregătirii Premilitare, iar în anul următor a primit și conducerea Biroului III Instrucție, funcție în care „a adus Inspectoratului Pregătirii Premilitare reale foloase în ceea ce privește marea operă de îndrumare, de îndreptare și de punere la punct a pregătirii premilitare aflate la începutul ei și, deci, având nevoie de a fi zilnic orientată și călăuzită”⁴⁴, după cum nota șeful de Stat Major, colonelul Corciu.

⁴³ Dp.C.A., Fond Inspectoratul General al Pregătirii Premilitare, dosar nr. 1, f. 7, 8, 25.

⁴⁴ *Idem*, Fond Memorii Bătrâni, colonei, litera „I”, dosar nr. 67, f. 34.

Începând cu data de 1 noiembrie 1937, colonelul Gheorghe T. Ionescu a îndeplinit funcția de delegat al Marelui Stat Major pe lângă Inspectoratul C.F.R. din București, „îndeplinindu-și în mod conștiincios și fiind de un real folos în toate ocaziunile. Dintre lucrările sale notez:

- A conlucrat la lucrările de transport de război extrăgând în foi de linii mișcarea trenurilor în zona rețelei sale;

- A întocmit lucrările pentru mobilizarea personalului C.F.R. din Inspekția I-a;

- Evidența întregului material din zona sa;

- Colaborare la organizarea Centrului de apărare pasivă la C.F.R.

- Urmărirea tuturor transporturilor ordonate de M.St.M.

A luat parte la Cursul de informație ținut de M.St.M., întocmind lucrări bine studiate⁴⁵, nota colonelul Stavrat, șeful Secției 6.

La 1 iunie 1938, colonelul Gheorghe T. Ionescu a fost mutat la comanda Școlii pregătitoare de ofițeri de rezervă nr. 2, generalul Deliceanu, comandantul Școlii Militare de Infanterie caracterizându-l astfel: „Cu un deosebit zel, pricepere și devotament s-a pus la curent cu această comandă, însușindu-și programele de instrucție și asigurând o prea bună pregătire elevilor și în perioada de activitate iunie-octombrie inclusiv.

Datorită calităților deosebite cu care este înzestrat și a excelenței sale pregătiri profesionale, școala nu s-a resimțit cu nimic de schimbul comandantului chiar în cursul anului de instrucție, Colonelul Ionescu a continuat a se menține pe aceeași linie pe care a căpătat elogioase aprecieri din trecutul carierei sale⁴⁶.

Aprecierile superiorilor săi s-au concretizat în următoarele ordine și medalii de-a lungul carierei: Medalia „Avântul Țării” (1913), Ordinul „Crucea României” în grad de cavaler (1916), Medalia „Crucea Comemorativă 1916-1918” (1918), Medalia Victoria (1921) și Medalia „Steaua României” în grad de cavaler (1924)⁴⁷.

Biografia colonelului Gheorghe T. Ionescu evidențiază parcursul exemplar al unui ofițer care și-a legat întreaga viață de armata română, de la gradul de sublocotenent, la începutul secolului XX, până la funcții de mare răspundere în perioada interbelică. Participarea sa la războaiele balcanice și la Primul Război Mondial, în special campaniile din Bulgaria, Transilvania și luptele de pe Clăbucetul Baiului, precum și perioada grea de prizonierat în Imperiul Austro-Ungar și Germania, arată nu doar rezistență fizică, ci și un puternic spirit de sacrificiu și devotament față de țară. Aprecierile constante ale superiorilor – care îl descriu ca fiind un ofițer bine pregătit, conștiincios, calm în momente critice și cu reale calități de comandant și de stat major – confirmă faptul că Gheorghe T. Ionescu a fost unul dintre acei militari pe care armata română s-a putut sprijini în momente de cumpănă.

Carierea sa din perioada interbelică ilustrează trecerea de la ofițer de front la ofițer organizator și formator de cadre, atât în structurile de stat major, cât și în domeniul pregătirii premilitare. Implicarea sa în Inspectoratul Pregătirii Premilitare și în organizarea sistemului de instruire a tineretului, precum și la conducerea Școlii pregătitoare de ofițeri de rezervă, arată rolul important pe care l-a avut în adaptarea armatei române la noile realități politico-militare și în formarea noilor generații de militari. Distincțiile și ordinele primite pe parcursul carierei încununează o activitate desfășurată cu seriozitate, competență și loialitate.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 39.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 2.

**THE TRAGEDY OF LIEUTENANT GHEORGHE T. IONESCU OF THE 33RD TULCEA
INFANTRY REGIMENT IN GERMAN PRISONER-OF-WAR CAMPS DURING THE
FIRST WORLD WAR**

Abstract: *Born on January 19th 1888, in Puchenii Mari, Prahova County, Gheorghe T. Ionescu began his military career as a soldier in the 6th Regiment "Mihai Viteazul", then attended the Military Infantry School and obtained the rank of second lieutenant on July 1st 1912. He was assigned to the 33rd Infantry Regiment in Tulcea, where he was mobilized and with which he left for the front lines of World War I.*

On October 22nd 1916, during the battles on Mount Clăbucet, he was taken prisoner and initially sent to the Timișoara quarantine camp, then to the Soproniek camp, and finally to the Stralsund camp. He was transferred to Bressen; from where, in September 1917, he managed to escape with two comrades, but they were caught near Hamburg. He was punished with 17 days in prison and disciplinary transfer to the Helmstedt camp. He returned from captivity on June 28th 1918 and continued his career until he reached the rank of colonel.

Keywords: *The 33rd Infantry Regiment in Tulcea, World War I, prisoner.*